

Interní protikorupční program Národní lékařské knihovny

Úvod

Interní protikorupční program NLK (dále IPPNLK) je zpracován na základě rezortního interního protikorupčního programu, který je zpracován na základě úkolu z usnesení vlády České republiky Č. 752 ze dne 2. října 2013 a Č. 851 ze dne 13. listopadu 2013, kterým byl schválen Rámcový rezortní interní protikorupční program (dále jen "RRIPP"). Ministerstvo zdravotnictví ČR (dále jen "MZČR") v Rezortním interním protikorupčním programu (dále jen "RIPP") rozpracovává schválený RRIPP na podmínky MZČR a stanovuje povinnost každoročně vyhodnotit stav a způsob plnění úkolů obsažených ve schválené Strategii vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014 vyplývající z úkolu z usnesení vlády České republiky Č. 39 ze dne 16. ledna 2013 (dále jen "Strategie"), kde je stanoven termín pro každoroční vyhodnocení RIPP a Interních protikorupčních programů (dále jen "IPP") přímo řízených organizací (dále jen "PŘO") v rezortu MZČR, tedy i IPKNLK.

Definice korupce

Korupce je zneužití pravomocí za účelem získání nezaslouženého osobního prospěchu. Znamená takové jednání představitelů veřejného sektoru, jímž se nedovoleně a nezákonně obohacují prostřednictvím zneužívání pravomocí, které jim byly svěřeny. Korupce je obecné zneužití pravomocí úředních osob, které směřuje k získání nepatřičných výhod jakéhokoliv druhu pro ně samé nebo pro jiné za účelem soukromého obohacení. Korupce je slib, nabídka nebo poskytnutí úplatku nebo jiné neoprávněné výhody s cílem ovlivnit něčí jednání nebo rozhodnutí. Korupcí je také žádost o úplatek a přijetí úplatku. Úplatek může mít majetkovou i nemajetkovou povahu, tj. úplatkem není jen poskytnutí peněz, ale i např. věcí, služeb resp. protislužeb, výhodných informací, atd. Korupce nabourává základní demokratické hodnoty, oslabuje občanské nebo profesní ctnosti a způsobuje rozpad důvěry v právní stát. Korupce negativně ovlivňuje morálku společnosti, zpomaluje rozvoj a brání volné soutěži. Vzhledem k tomu, že korupce má negativní ekonomický a sociální dopad, patří protikorupční politika mezi priority vlády ČR. Korupční jednání upravuje zákon č.40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Cíle IPPNLK

Cílem IPPNLK je odstranit nebo v maximální možné míře omezit vznik korupčního jednání v NLK, vytipovat riziková místa, funkce a činnosti a vymezit oblasti činností, při kterých by mohlo docházet ke vzniku korupce. V souvislosti se zjištěnými korupčními riziky pak definovat zásadní systémové postupy a opatření k jejich minimalizaci.

Osnova RIPP obsahuje minimální rámec IPP. Její aplikace umožní vycházet z RIPP a umožní NLK v souladu s příkazem ministra č. 03/2013 Protikorupční strategie MZČR pro přímo řízené organizace a příkazem ministra č. 25/2014 Rezortní interní protikorupční program MZČR ze dne 10.6.2014 využít standardizovanou podobu boje s korupcí.

Vytváření a posilování protikorupčního klimatu v NLK

Preventivní a osvětová opatření pro boj s korupcí

Preventivní opatření protikorupční politiky v NLK zahrnují účinnou a cílenou personální politiku, zavedení pravidel chování a jednání vyplývajících z platného Kodexu etiky českých knihovníků a morálních vlastností pracovníků NLK.

Konkrétně půjde o následující opatření:

- aktivní kladení důrazu na morální vlastnosti (např. principy čestnosti, neúplatnosti) při výběru uchazečů o zaměstnání

Zodpovídá: personalista NLK

- vedení soupisu mimořádných událostí, jejichž předmětem bylo korupční jednání a další formy zavadového jednání, za účelem dalšího případného využití
Zodpovídá: personalista NLK

Propagace protikorupčního postoje vedoucími zaměstnanci

Vedoucí zaměstnanci odborů a oddělení jsou povinni prosazovat protikorupční postoj, zejména vlastní bezúhonností, dodržováním právních i vnitřních předpisů, zdůrazňováním významu ochrany majetku státu, dodržování etických zásad při výkonu práce, propagací jednání odmítajícího korupci a důrazem na prošetřování podezření a vyvození důsledků v případě prokázaného korupčního jednání.

Zodpovídá: vedoucí zaměstnanci

Vzdělávání zaměstnanců

Vedoucí zaměstnanci zvyšují povědomí o ochraně zaměstnanců, kteří oznámili podezření na korupci. Klade se důraz na dodržování Kodexu etiky českých knihovníků a morálních vlastností, jejich propagaci, dostupnost a kontrolu jeho dodržování. Při realizaci těchto pravidel bude uplatňována důsledná řídicí kontrola.

Transparentnost

Jedním z nástrojů boje proti korupci je umožnění maximální kontroly rozhodovacích kroků a hospodaření jak ostatními zaměstnanci, tak veřejností. Proto jsou informace o nakládání s veřejnými prostředky zveřejňovány a zpřístupňovány. Zveřejňování informací probíhá v souladu s platnou legislativou, předpisy MZ ČR a vnitřními předpisy NLK. Konkrétně jsou zveřejňovány následující dokumenty, případně odkazy na konkrétní webové stránky na webových stránkách NLK:

- Informace o uskutečněných veřejných zakázkách vč. zakázek malého rozsahu
- Uzavřené smlouvy včetně dodatků
- IPPNLK
- Protikorupční strategie MZČR pro přímo řízené organizace
- Informace o poradních orgánech

Zodpovídá: odbor ekonomicko-provozní činnosti

Řízení korupčních rizik a monitoring kontrol

Krizová nebo riziková místa jsou takové oblasti rozhodovacího procesu, kde při nedostatečně kvalitně nastaveném kontrolním systému nebo systémovém opatření může docházet k nežádoucímu ovlivňování výsledku rozhodnutí. Jejich další zjišťování a upřesňování je součástí práce vedoucích zaměstnanců v rámci provádění vyhodnocování jednotlivých činností v NLK.

V působnosti NLK jsou nejvíce vystaveny riziku lidského faktoru - nebezpečí korupce tyto oblasti:

- A) Rozhodovací procesy
- B) Poskytování informací o činnosti NLK
- C) Kontrolní činnost
- O) Zadávání veřejných zakázek
- E) Nakládání s majetkem státu
- F) Pracovněprávní a personální záležitosti

Dále jsou definována konkrétní riziková místa a k nim uvedena pravděpodobnost jejich vzniku a významnosti vlivu. Stupnice, která je při popisu rizik využívána, je popsána v následujícím odstavci.

Stupnice hodnocení rizik a významnosti vlivu rizika

Míra rizika (MR) = Pravděpodobnost výskytu rizika (P) x Významnost vlivu rizika (V)

Pravděpodobnost výskytu rizika (P)

stupeň

5.	- velmi pravděpodobné	- vyskytne se skoro vždy
4.	- pravděpodobně	- pravděpodobně se vyskytne
3.	- možné	- někdy se může vyskytnout
2.	- nepravděpodobné	- někdy se může vyskytnout, ale není to pravděpodobné
1.	- velmi nepravděpodobné	- vyskytne se pouze ve výjimečných případech

Významnost vlivu rizika (V)

stupeň

5.	- velmi významný	- krizové situace řešené na úrovni vedení NLK
4.	- významný	- ovlivní vnější i vnitřní chod NLK (řeší náměstci)
3.	- střední	- ovlivní vnitřní provoz NLK (řeší náměstci ve spolupráci s vedoucími oddělení)
2.	- nevýznamný	- ovlivní chod jednoho oddělení (řeší příslušný vedoucí oddělení)
1.	- zanedbatelný	- neovlivňuje ani vnitřní chod NLK (neřeší se obvykle ani na úrovni vedoucích oddělení ani odborů)

Popis rizik rovněž uvádí opatření k jejich snížení či eliminaci. Jde o soubor obecně upravovaných postupů, metodických pokynů, vnitřních pravidel a předpisů, které jsou zaměstnanci povinni dodržovat. Nedodržování těchto pravidel je považováno za porušení pracovní kázně.

Hodnocení korupčních rizik a nastavení kontrolních mechanismů

A. Rozhodovací procesy

A.1 Schvalování či stanovení pravidel, postupů rozhodnutí

Hodnocení rizika: P: 3, V: 3 MR: 9

Opatření na eliminaci rizika:

Pravidla a postupy rozhodování jsou obecně upraveny platnými vnitřními předpisy NLK. Veškeré okolnosti, které k přijetí každého rozhodnutí vedly, musí být v souladu se Statutem NLK. Dále je důležité dodržování vnitřního připomínkového řízení na úrovni odborů při stanovování a změně pravidel a projednání jednotlivých dopadů pro jednotlivá oddělení

A.2 Financování programů reprodukce majetku

Hodnocení rizika: P: 2, V: 3 MR: 6

Opatření na eliminaci rizika:

- důsledné dodržování platné legislativy;
- důsledné dodržování platných vnitřních předpisů NLK.

A.3 Vyřizování žádosti o poskytnutí informace

Hodnocení rizika: P: 2, V: 3 MR: 6

Opatření na eliminaci rizika:

- důsledné dodržování platné legislativy (zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů);
- evidence podaných písemných žádostí o poskytnutí informace včetně odpovědi.

B. Poskytování informací o činnosti NLK

B.1 Úmyslné postoupení informací souvisejících s činností NLK s cílem získání osobního prospěchu

Hodnocení rizika: P: 2, V: 3 MR: 6

Opatření na eliminaci rizika

- postup dle kompetencí jednotlivých pracovníků, dodržování interních aktů řízení;
- dodržování dalších vnitřních předpisů NLK a příslušných zákonů, zákona č 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 257/2001 Sb. (knihovní zákon) a zákona č.499/2004 Sb., o archivnictví, spisové službě ve znění pozdějších předpisů, dále zákona 122/2000 Sb. o ochraně sbírek muzejní povahy a zákona 563/1991 Sb. o účetnictví.

C. Kontrolní činnost

C.1 Kontroly, rozhodování o vymáhání zpozděného u výpůjček knihovního fondu a opatření k nápravě, stanovení nepřiměřeně nízkých sankcí, nezahajování kontrol v situacích, kdy je porušení

zákona pravděpodobné. Zatajování nálezů porušování právních předpisů, nedostatků při správě státního majetku, nevhodného nakládání s prostředky apod., zjištěných při provádění kontrolní a auditní činnosti.

Hodnocení rizika P:3, V: 3 MR:9

Opatření na eliminaci rizika:

- dodržování zákona č. 320/2001 Sb. o finanční kontrole, ve znění pozdějších předpisů ;
- dodržování postupu v souladu s Knihovním řádem NLK a dalšími vnitřními předpisy NLK. V průběhu kontroly je nezbytné spolupracovat s interním auditorem NLK.

D. Zadávání veřejných zakázek

D.1 Proces zadávání a realizace veřejných zakázek

Poskytnutí důvěrných informací zvýhodňujících zájemce o zakázku s cílem získání osobního prospěchu, nerovné postavení ve veřejné soutěži, zadávání veřejných zakázek s cílem osobního prospěchu, úmyslné nesprávné metodické vedení zadávání veřejných zakázek za účelem poškození NLK.

Hodnocení rizika: P: 3, V: 3 MR : 9

Opatření na eliminaci rizika:

Proces zadávání veřejných zakázek se řídí zákonem č.137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů a příkazem ministra č.10/2014, které jsou dodržovány. V procesu zadávání a realizace veřejných zakázek je prováděna důsledná kontrola jednak vedoucími zaměstnanci, tak ze strany interního auditu.

Dokumenty a informace týkající se výběrových řízení NLK jsou zveřejňovány:

1. Ve věstníku elektronického tržiště TENDRMARKET (<https://www.tendermarket.cz/common/zakazka/zakazkaList.seam?>), zadavatel = Národní lékařská knihovna.
2. Na profilu zadavatele v rámci elektronického nástroje eGordion (<https://www.egordion.cz/nabidkaGORDION/profilNLK>).
3. Centralizované nákupy ICT jsou zveřejňovány na profilu zadavatele Ministerstva zdravotnictví jako DNS cyklus (<https://www.egordion.cz/nabidkaGORDION/profilMZ>).

E. Nakládání s majetkem státu

E.1 Správa movitého a nemovitého majetku, jeho hospodárné využívání, údržba, obnova a evidence, včetně knihovního fondu NLK. Možnost využívání státního majetku k soukromým účelům.

Hodnocení rizika: P: 1, V: 3 MR: 3

Opatření na eliminaci rizika:

Dodržování zákonných a ostatních postupů zejména podle:

- zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů;
- vyhlášky č. 62/2001 Sb., o hospodaření organizačních složek státu a státních organizací s majetkem státu, ve znění pozdějších předpisů;
- vnitřní předpisy NLK;
- dodržování zákonných a ostatních postupů zejména podle zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, ve znění pozdějších předpisů;
- zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů;
- dodržování Knihovního řádu NLK;
- dodržování zákona č.257/2001 Sb. (knihovní zákon) a souvisejících předpisů.

E.2 Prodej / převod / likvidace neupotřebitelného a přebytečného majetku NLK

Hodnocení rizika: P: 2, V: 3 MR: 6

Opatření na eliminaci rizika:

- dodržování zákonných postupů;
- dodržování interních předpisů.

F. Pracovněprávní a personální záležitosti

F.1 Personální řízení - přijímání nových zaměstnanců, zvýhodňování osob blízkých nebo jiných osob při obsazování volných pracovních míst

Hodnocení rizika P:2, V:3 MR:6

Opatření na eliminaci rizika:

Při uzavírání pracovních smluv je postupováno v souladu se zákoníkem práce a dle ustanovení zákona Č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů. Je důsledně kontrolována odvedená práce a dle nařízení vlády 564/2006 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů.

Přijímání nových zaměstnanců na základě transparentního výběru a výlučně dle jejich profesních a morálních kvalit.

F.2 Uzavírání dohod o provedení práce a pracovní činnosti

Uzavírání smluv s osobami blízkými, od nichž mohou plynout poskytovateli nějaké výhody, neadekvátní stanovení výše odměny.

Hodnocení rizika P: 2, V:3 MR:6

Opatření na eliminaci rizika:

Při uzavírání dohod je postupováno v souladu se zákoníkem práce a dle ustanovení zákona č.218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech. Je důsledně kontrolována odvedená práce.

Řídící činnost a monitoring kontrol

V působnosti NLK implementovat IPPNLK, indikovat zdroje a formy korupčního jednání, pravidelně hodnotit korupční rizika a provádět jejich analýzu. Zpracovávat analýzy rizik možného korupčního jednání v rámci odborů a oddělení, jejich vyhodnocení a přijímání opatření k jejich odstranění. Vyhodnocení dávat na vědomí internímu auditorovi, který ho zapracuje do ročního plánu auditu.

Zodpovídá: vedoucí zaměstnanci

Vyhodnocovat účinnost přijatých opatření, dodržovat důsledně řídicí kontrolu zaměřenou na dodržování právních předpisů a vnitřních předpisů NLK. Při nedodržování příslušných předpisů přijímat sankce vůči odpovědným osobám.

Termín: průběžně

Zodpovídá: vedoucí zaměstnanci

Všechny případy korupčního jednání řešit v souladu s platnými právními předpisy ve spolupráci s právníkem a personalistou.

Termín: průběžně

Zodpovídá: vedoucí zaměstnanci

Organizovat vzdělávací aktivity týkající se potírání korupce. Zajišťovat zvyšování odborné a etické úrovně zaměstnanců, kteří se zabývají činnostmi, kde je zvýšena možnost korupčního jednání.

Termín: průběžně

Zodpovídá: náměstci

Postupy při podezření na korupci

Případné podezření na nežádoucí jednání bude oznámeno zaměstnancem vedoucímu zaměstnanci nebo jemu nadřízenému zaměstnanci. Zaměstnanci, který možné nežádoucí jednání oznámí, bude zaručena diskrétnost a ochrana.

Při podezření na korupční jednání musí být neprodleně a účinně reagováno. S prodlužujícím se časovým úsekem mezi podezřením a řešením dochází ke ztrátě vypovídající schopnosti zjištěných informací a k dalším negativním vlivům, které ovlivní celý stav budoucího šetření.

Při šetření musí být postupováno diskrétně, zachováván princip presumpce nevinny a dodržovat ochranu osobních údajů.

Vůči zaměstnancům, kteří svým selháním napomohli korupci, budou vždy nadřízenými zaměstnanci přijata přiměřená opatření.

Při podezření na korupční jednání je základní povinností zaměstnanců neprodleně vyrozumět vedoucího zaměstnance nebo jeho nadřízeného zaměstnance a zachovat mlčenlivost vůči nepovolaným osobám. Zaměstnanec je povinen ohlásit korupční jednání, nebo podezření na takové jednání, ústním, elektronickým, telefonickým nebo písemným způsobem bezprostředně po jeho zjištění. Dále by měl pokud možno zajistit veškeré možné podklady týkající se korupčního jednání a spolupracovat dle pokynů stanovených nadřízeným zaměstnancem.

Vedoucí zaměstnanec nebo jeho nadřízený zaměstnanec přijme záznam/informaci od zaměstnance, vyhodnotí ji v kontextu s další podkladovými materiály a stanoví, zda se skutečně jedná o korupční jednání. Především ověří získané informace a poznatky u dalších zaměstnanců. Zjišťuje zejména následující:

- co je předmětem mimořádné události,
- kdo způsobil nebo je odpovědný za vznik události,
- kdy a jak k ní došlo,
- zda a jaká vznikla škoda a jaký je její rozsah,
- zda bylo jednání způsobeno úmyslně, či neúmyslně.

Pokud závěr šetření zkonstatuje, že neexistují žádná zjištění na podporu podezření z možné korupce, bude předána zaměstnanci krátká písemná informace a šetření uzavřeno.

V případě, že se potvrdí prvotní informace a šetření prokáže možnost korupce, bude o této skutečnosti podána písemná informace řediteli NLK. Ten posoudí závažnost situace a rozhodne o dalším postupu.

Následná opatření

Opatření, která omezí možnosti opakování zjištěného korupčního jednání, byla stanovena následovně:

Úprava vnitřních postupů, procesů a rozhodovacích pravomocí.

Jasná a viditelná disciplinární opatření vůči osobě, které byla korupce prokázána. Míra těchto opatření se bude odvíjet od závažnosti a společenské nebezpečnosti takového jednání.

Posílení složky prevence zejména formou školení.

Řešení případných vzniklých škod.

Vyhodnocování IPPNLK

Provádět vyhodnocování IPPNLK, zejména z hlediska účinnosti, plnění všech jeho částí, účinnost tohoto plnění a na implementaci nápravných opatření.

Termín IPP: vždy do 30. září

Zodpovídá: všichni náměstci a ředitelka NLK

Aktualizovat IPPNLK ve smyslu aktuálních předpisů zřizovatele – MZ ČR. Aktuální znění IPPNLK zveřejnit na internetových stránkách NLK a seznámit s ním všechny zaměstnance NLK.

Termín: do 30 dnů od účinnosti příslušného předpisu

Zodpovídá: náměstci a ředitelka NLK

Vedoucí zaměstnanci a ostatní zaměstnanci v tomto RIPP uvedeni, jsou povinni průběžně zajišťovat realizaci opatření přijatých v rámci IPPNLK podle zařazení a kompetence stanovené Organizačním řádem NLK.

V Praze dne 30.9.2014

PhDr. Helena Bouzková – ředitelka NLK

Příloha 1: Kodex etiky českých knihovníků

Příloha 1:

Kodex etiky českých knihovníků

Knihovny jsou veřejné, demokratické instituce, které shromažďují, uchovávají a poskytují informace všem členům společnosti. Zajišťováním a zpřístupňováním dokumentů a informací ve prospěch vzdělávání, výzkumu a kulturní úrovně obyvatel podporují ekonomický a sociální rozvoj společnosti, jsou službou pro místní komunity i důležitým kulturním a vzdělávacím centrem města, obce či regionu, kde působí. Pomáhají rozvíjet a obohacovat život jedince i celé společnosti.

Knihovník

- vždy hájí základní právo jedince na informaci. Poskytuje neomezený, rovný a svobodný přístup k informacím a informačním zdrojům, které jsou obsaženy ve fondech knihoven. Činí tak bez ohledu na politická, ideologická a náboženská hlediska a bez jakékoliv cenzury, s výjimkami uvedenými v zákonných předpisech. Nenesе však odpovědnost za následky užití informací získaných z dokumentů nebo v knihovně;
- usiluje o všestrannou dostupnost informací uložených v dokumentech bez ohledu na místo jejich uložení;
- poskytuje své služby uživatelům bez ohledu na jejich národnost, rasu, náboženství, pohlaví a sociální status;
- respektuje práva autorů a nakládá s jejich intelektuálním vlastnictvím v souladu se zákonnými předpisy;
- respektuje práva uživatelů na soukromí a anonymitu, vztahy s nimi zakládá na respektu k jejich osobnostem a informačním potřebám. Chrání jejich osobní údaje a uživatelské aktivity;
- svým profesionálním jednáním a loajálním chováním přispívá k dobré pověsti knihovny na veřejnosti. Formuje pozitivní obraz knihovny i profese ve společnosti;
- je si vědom své příslušnosti k profesnímu celku, respektuje kolegy z různých typů knihoven, udržuje s nimi úzké kontakty a spolupracuje s kolegy, kteří patří do širší sítě paměťových institucí;
- sleduje aktuální problematiku své profese a usiluje o celoživotní vzdělávání a profesní zdokonalování;
- slovy a činy podporuje kolegy a kolegyně, kteří se ocitli v nesnázích proto, že respektovali zásady tohoto etického kodexu.

<http://skip.nkp.cz/CoKodex.htm>